

Toimialoille ja tytäryhteisöille

Talousarvion ja –suunnitelman 2027-2029 laadintaohje

Talousarvio ja –suunnitelma hallintosäännössä

Hallintosäännön 62 §:n mukaisesti kunnanvaltuusto hyväksyy talousarvioraamin. Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

Valtuusto hyväksyy talousarviossa toimielimelle sitovat tehtäväkohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä.

Investointiosaan otetaan investoinnit, joiden arvo on vähintään 10 000 euroa (alv 0 %).

Talousarvion ja –suunnitelman 2027-2029 laadinnan perusta

Talousarviota ja –suunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon uusi Enontekiön kunnan kuntastrategia 2026-2029, joka on valmisteilla ja valmistuu alkusyksystä. Talousarvion laadinnan alkuvaiheessa tulee käyttää vielä voimassa olevaa kuntastrategiaa 2022-2025.

Aikataulu

Eri toimielinten ja konserniyhtiöiden talousarvion ja –suunnitelman 2027-2029 käsittelyn aikataulut ovat seuraavat:

- Kunnanhallitus antaa laadintaohjeen, joka sisältää toimintakatetavoitteet 18.8.2026
- Elinvoimalautakunta 1. käsittely 9.9.2026
- Hyvinvointilautakunta 1. käsittely 10.9.2026
- Valtuuston talousarvioitakoulu 24.9.2026
- Kunnanhallitus 1. käsittely sisältäen myös esitykset veroprosenteiksi 27.10.2026
- Kunnanvaltuusto päättää vuoden 2027 veroprosentit ja raamin 11.11.2026
- Elinvoimalautakunta 2. käsittely 4.11.2026
- Hyvinvointilautakunta 2. käsittely 5.11.2026
- Kunnanhallituksen esitys valtuustolle vuoden 2027 talousarvioksi 24.11.2026
- Kunnanvaltuusto päättää talousarviosta 9.12.2026.

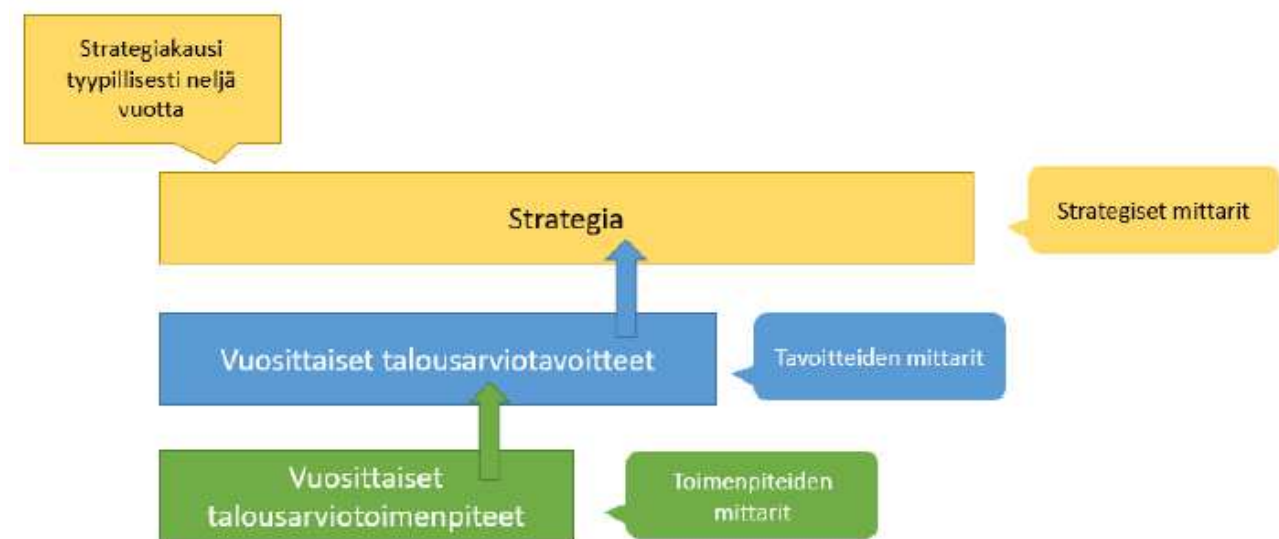
Kunnanvaltuusto edellyttää konsernin tytäryhtiöiden osalta, että ne laativat omat talousarvionsa ja taloussuunnitelmansa 15.10.2026 mennessä ja esittelevät ne kunnanhallitukselle 27.10.2026.

Tytäryhteisön talousarvio ja taloussuunnitelma tulee laatia siten, että yhtiön talous on pitkällä aikavälillä kestävällä pohjalla ja toiminnan rahoitus, maksuvalmius ja vakavaraisuus turvataan. Taloussuunnitelmakauden tuloksen tulee lähtökohtaisesti olla kokonaisuutena vähintään

tasapainossa. Yksittäisen tilikauden alijäämäinen tulos voidaan perustellusta syystä hyväksyä, mikäli se ei vaaranna yhtiön taloudellista asemaa tai kuntakonsernin kokonaisuutta.

Toiminnalliset tavoitteet ja mittarit

Toimialojen ja konserniyhtiöiden tulee johtaa valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset talousarviotavoitteet vuodelle 2027 valtuuston hyväksymästä kuntastrategiasta 2026-2029. Uusi kuntastrategia valmistuu syksyllä ja mahdolliset uuden kuntastrategian aiheuttamat muutokset toiminnallisiin talousarviotavoitteisiin tulee huomioida talousarvion laadinnan myöhemmissä vaiheissa. Mitattavissa olevat talousarviotavoitteet (mittarit) kirjataan Opiferus Talousdokumentoinnin kautta (<https://opaasi.opiferus.fi/Login.aspx>). Talousarviotavoitteet on kytkettävä kuntastrategiaan. Jokaiselle talousarviotavoitteelle tulee kytkeä seurattava mittari lähtö- ja tavoitearvoineen sekä toimenpide. Talousarviotavoitteille nimetään vastuutaho.

Kuva 1 Strategian seuranta

Taloudelliset tavoitteet

Toimielimien (lautakunnat: kunnanhallitus, elinvoimalautakunta ja hyvinvointilautakunta) taloudelliset tavoitteet määritellään euromääräisenä toimintakatteena (=nettomenot=toimintatuotot-toimintakulut), joka on valtuustoon nähden sitova (talousarvion käyttötalousosa).

Kunnanhallitus antaa **lautakunnille seuraavat euromääräiset toimintakatetavoitteet vuodelle 2027:**

Kunnanhallitus	- 1 360 000
Elinvoimalautakunta	- 1 742 000
Hyvinvointilautakunta	- 5 173 000

Tavoitteessa on huomioitu noin 1,5 prosentin sopeuttamistarve vuoden 2026 ennustettuun toimintakatetasoon nähden.

Suunnitelmavuosien 2028-2029 osalta lautakuntien toimintakatetavoitteet ovat

	2028:	2029:
Kunnanhallitus	- 1 360 000	- 1 360 000
Elinvoimalautakunta	- 1 795 000	- 1 795 000
Hyvinvointilautakunta	- 5 173 000	- 5 173 000

Kunnan alustava talousarvioraami:

Enontekiön kunta (1000 euroa)	TA 2026	TP 2025	TA- raami 2027	TS- raami 2028	TS- raami 2029
Toimintakate	-8 389	-7 974	-8 275	-8 328	-8 328
Kunnan tulovero	3 065	2 981	3 240	3 517	3 586
Yhteisövero	526	504	702	741	769
Kiinteistövero	1 284	1 100	1 354	1 374	1 409
Valtionosuudet	3 398	3 558	3 272	3 272	3 272
Rahoitustuotot ja -kulut	367	346	320	270	270
Vuosikate	250	514	613	846	978
Poistot	-567	-569	-620	-652	-762
Varausten muutokset	6	6	6	6	6
Tilikauden yli-/alijäämä	-310	-49	0	201	223

Talousarvion tekeminen käytännössä

Toimialat syöttävät talousarvioluvut käyttötalouden toimintatuottojen ja toimintakulujen sekä investointien osalta Opiferus –ohjelmiston Taloussuunnitteluosioon (työpöytäsovellus). Tytäryhteisöt syöttävät talousarvioluvut kuten toiminnalliset tavoitteet ja mittaritkin suoraan Opiferus Talousdokumentoinnin kautta (<https://opaasi.opiferus.fi/Login.aspx>). Toimintatuotot ja toimintakulut syötetään vuositason summana kustannuspaikka- ja tilitasolla. Lukujen syötössä on suositeltavaa käyttää muistilappu –toimintoa selventämään lukujen tarkastelua. Sekä tuotot että kulut syötetään ilman etumerkkiä. Niiden mahdolliset oikaisuerät syötetään miinus-etumerkillä.

Järjestelmä jakaa syötetyn vuositason summan automaattisesti tasan kahdelletoista kuukaudelle. Jos budjetoitu asia on sellainen, että kuukausittainen tasajako ei vastaa sitä kuinka ko. tuotto tai kulu tiedetään käytännössä toteutuvan, niin summan jakautumista kuukausille tulee muuttaa vastaamaan arvioitua toteuman jakautumista kuukausille. Tämä auttaa jatkossa, koska näin järjestelmän laskeman ennusteen tarkkuus paranee ja ennusteisiin tehtävien manuaalisten korjausten määrä vähenee.

Toimintatuotot

Toimialojen tulee budjetoida palvelumaksut ja taksat siten, että ne vastaavat palveluista aiheutuvia kustannuksia. Maksut päätetään hallintosäännön mukaisesti. Toimintatuottoihin kuuluvat valtionavustukset budjetoidaan oman toimialan osalta.

Toimintakulut

Henkilöstökulut

Toimialojen tulee huomioida palkoissa 2,0 % yleiskorotus 1.4.2027 alkaen ja 0,80 % järjestelyvaraerät niin ikään 1.4.2027 alkaen. Henkilösivukulut ohjelma laskee automaattisesti tallennetuista palkkatiedoista. Näiden korotusten vaikutus on laskennallisesti + 3,9 % vuoden 2026 henkilöstökulujen tasoon nähden.

Henkilöstökulujen budjetoinnin osalta selvitetään ohjelmiston mahdollisuuksia ko. kulujen budjetoinnin osittaiseen automatisointiin liittyen (laskentakaavat ja jako kuukausille). Tästä annetaan vielä erillistä ohjeistusta.

Muut toimintakulut

Muiden toimintakulujen osalta tulee huomioida yleisenä hintatasomuutoksena + 1,5 % (inflaation vaikutus hintoihin).

Investointiosa

Investoinnit vuodelle 2027 suunnitellaan hyväksytyn vuoden 2026 talousarvion ja suunnitelmavuoden 2027 mukaisesti. Investoinneissa 2027 tulee huomioida vuonna 2026 toteuttamatta jääneet investoinnit.

Investointien tiedot täytetään Opiferuksessa investoinnit osiossa. Investointisuunnitelmat tulee käsitellä lautakunnissa.

Talousarvion ja -suunnitelman 2027-2029 esittely lautakunnille ja kunnanhallituksessa

Esittelymateriaali tulee tulostaa pdf-muotoisena Opaasin Talousdokumentoinnista (<https://opaasi.opiferus.fi/Login.aspx>) ja siihen voitte tarpeen mukaan lisätä omaa tarkentavaa materiaalia.